

40. §.

Tanszéki szükséglet czímén kivett könyvek csak azon esetben kérendők vissza, ha az illető művek kerestetnek, vagy általános revízió tartatik.

41. §.

A könyvtári tisztviselők könyveket szintén csak rendes térítvények mellett vehetnek ki.

42. §.

Ha az olvasó vagy kölcsönvevő valamely munkát megrongált vagy elvesztett, a kárt megtéríteni tartozik.

43. §.

A könyvtári termekbe belépni a hivatali személyzetten, az egyetemi tanárokon kívül senkinek sem szabad.

44. §.

A könyvtári helyiségek megszemlélése csak az igazgató engedelmével és egy könyvtári tisztviselő vagy szolgáló kíséretében történhetik.

Budapest, 1901. április hó 2-án.

A SZEGEDI SOMOGYI-KÖNYVTÁR ÁLLAPOTA 1900—1901-BEN.

A Somogyi-könyvtár igazgatója Reizner János a könyvtár 1900/1901 évi állapotáról, nevezetesen a gyarapodásról, használatról, az ügykezelés és tevékenységről s a nevezetesebb mozzanatokról szóló jelentését következőkben terjesztette elő:

Az elmúlt évben a könyvtár gyarapodása igen kedvező arányt mutat s bár ezúttal is a beszerzések főleg a nagyobb és költségesebb irodalmi termékekre irányultak, mégis az elmúlt év gyarapodása a korábbi időkben elért számadatokat csaknem kétszerezi. Az 1900. évi július 1-től a folyó év június végeig ugyanis a Somogyi-könyvtár állománya összesen 820 műből álló 1509 kötettel szaporodott. Ezen kedvező eredmény magyarázatát abban leli, hogy a könyvtár rendszerinti beszerzési alapja, (4000 korona), a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 600 kor. segélye által nagyobbodott, a mely összesen 28 művet (42 kötetet) vásároltunk, más részről pedig a Főkövi-féle zenészetű szakkönyvtár, mely 496 műből áll s mely 1000 korona árért került birtokunkba, nemcsak mennyiségileg növelte a könyvtár állományát, hanem egyúttal annak színvonalát is emelte. Ezen gyűjtemény igen ritka, drága, a zenetörténelemre, esztétikára stb. vonatkozó újabb irodalom termékeit öleli fel.

A fentebb kitüntetett gyarapodásba befoglalva vannak az adományok és szokott járulékok is, nevezetesen a történelmi, természet-tudományi, szent István-társulat, a Kisfaludy-társaság, továbbá az orsz. képzőművészeti egyesület kiadványai, melyek alapítványi illetményként évről évre küldetnek, továbbá a m. tud. Akadémia, a m. kir. földtani intézet, a m. kir. földtani, úgy a m. földrajzi társaságok, a m. mérnök- és építész-egylet, a m. képviselőház kiadványai, melyet a Somogyi-könyvtár az illető intézetek és testületek részéről méltányolt közművelődési feladatainak nagyobb betölthetésére adományul évek során át kap. Még a szegedi kir. főügyészség területén levő nyomdák köteles példányainak egy kisebb része is, nevezetesen a feldolgozott anyag, a fenti számadatokban szerepel; ellenben a hírlapok köteles példányai, valamint a m. nemzeti múzeumtól még az 1899. év végén átvett hírlapduplumok feldolgozása miután közelebb ér befejezést, az ez úton való tekintélyes szaporulat csak a jövő évi gyarapodás keretébe jut.

A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének adományából is több értékes műhöz jutottunk, a statisztikai hivatal, valamint a földművelésügyi m. kir. miniszterium is megküldte kiadványait s azon egyesek közül, kik értékesebb adományaik által a könyvtárt gazdagították, a következők neveit említhetem: Ehrenburgi Stock Adolf, Kállay Albert. Desseffy Sándor, Főkövi Béla, dr. Szigethy Sándor, Engel Lajos, Stelzel Frigyes, dr. Jósa András, Tömörkény István, gróf Apponyi Sándor, Karkecz Alajos, Hegedűs Pál, dr. Kóhegyi Lajos, özv. Mazanetz Jánosné stb.

A könyvtár gyarapodásához képest a czímtározott állomány ennélfogva szakonként a következő:

Ösnyomtatvány (idegen és magyar)	177 mű	195 kötet	166 drb.
Vallástudomány (6 alszak)	7054 >	12566 >	11159 >
Jogtudomány (8 alszak)	2395 >	4145 >	3716 >
Államtudomány (5 alszak)	1043 >	1856 >	1713 >
Orvostudomány (6 alszak)	1185 >	1980 >	1790 >
Természettud. és matematika (5 alszak)	2536 >	4544 >	4245 >
Bölcsészet, nevelés, szépművészet (3 alszak)	2907 >	4941 >	4606 >
Történelem, földrajz (6 alszak)	5909 >	11884 >	11321 >
Nyelvészet és szépirodalom (9 alszak)	4726 >	9454 >	8372 >
Vegyes (6 alszak)	997 >	7503 >	7251 >
Hírlapok (3 alszak)	256 >	1602 >	2084 >

Összesen 29,185 mű 60,675 kötet 56,423 drb.

Ezen állományból a Somogyi adományát képező törzskönyvtárra esik 20,370 mű, 43,701 kötet, s a 18 év alatti városi beszerzésekre és adományokra pedig 8815 mű 16,974 kötet.

Nem ily kedvező arány mutatkozik a könyvtár használata körül. Már az előző évben is csökkent a könyvtárt látogatók száma s a

most múlt esztendőben pedig a számadatok még kedvezőtlenebbek. A látogatók évi száma 3513-mal, a napi átlagos szám pedig 14-gyel csökkent.

Korábbi jelentéseimben már jeleztem azon körülményeket, a melyek e fokozatos esés okait képezik. azért azok ismétlésébe ezúttal nem bocsájtkozom.

A szabályzat szerint megállapított délelőtti és délutáni hivatalos órák alatt az elmúlt évben a könyvtárt összesen 7302 olvasó használta, tehát csaknem annyi, mint az 1897/8. évben, a midőn az új helyiségben a szolgálat megkezdett. Az olvasók összesen 8309 művet használtak.

A könyvtárhasználat havonkénti számszerű adatait a következő táblázat tünteti fel:

Év és hónap	Olvasók száma			
	összesen	napi átlag	napi létszám	
			leg-nagyobb	leg-kisebb
1900. szeptember	1032 ¹	43 ¹⁷ /..	96	4
> október	1155	50 ²⁰ /..	87	22
> november	901	40 ²⁰ /..	75	24
> december	629	34 ¹⁷ /..	77	13
1901. január	797	30 ¹⁸ /..	59	9
> február	786	34 ¹⁷ /..	58	16
> márczius	863	34 ¹² /..	75	15
> április	475	20 ¹⁸ /..	54	1
> május	412	16 ¹⁸ /..	30	8
> június	252	10 ²³ /..	24	3
Összesen	7302	31 ¹¹⁰ /..	—	—

Megjegyzem, hogy a 6 óra utáni esti időszakban az olvasók száma 2705 volt, délelőtt azonban csak igen kevesen használták a könyvtárt.

A látogatók társadalmi állásuk és foglalkozásuk szerint a következőképp oszoltak meg: lelkész 9, tanár és tanító 376, tanuló 6098, író 24, művész 50, ügyvéd s közjegyző 23, katona 21, törvhat. tisztviselő 37, államhivatalnok 109, magántisztviselő 95, orvos és gyógyszerész 24, gazdálkodó 2, építész és műiparos 179, kereskedő 42, házbirtokos és magánzó 118, nő 105.

Mint az előző években, úgy most is vidékről számosan tekintték meg és tanulmányozták a könyvtár berendezését és a szolgálati viszonyokat.

A rendszeresített tavaszi és őszi műtárlatok nemcsak a könyvtár használatára, de magára a szolgálatra és tevékenységre is hátráltatók voltak. A lefolyt évben e mellett a szolgálatot ismételt ízben is

¹ Betudva a július—augusztus havi szünet alatti 33 olvasót.

huzamosabban szüneteltetni kellett. nevezetesen az ablakok újra való kittelésének, az eldugult fűtőcsövek kitisztításának közbejött munkálatai, stb. miatt.

Ennek daczára a könyvtár folyó munkálatait hátralék nélkül elintéztük, bár a sajtótermékek köteles példányainak elnaplózása és az óriás anyagnak kiválogatása évről-évre nagyobb arányúnak jelentkezik. A járulék naplóba a múlt év végéig 894, a folyó évi június 30-ig pedig 940 szám bevezetés történt.

A gyarapodás kellően feldolgozva, czímtározva, szakokba osztva és leltárba iktatva lett. Mintegy 1600 új alap- és utaló-czímlap, nemkülönbben ugyanannyi szak- és utaló-czímlap készült. Csupán a m. nemzeti múzeumtól 1899. évben átvett hírlapduplumok, valamint az ügyészégi hírlapok feldolgozása maradt el, de ez is már annyira haladt, hogy rövid néhány hó múlva ezeknek a megillető szakokba való osztása és felállítása eszközölhető leend.

A lebélyegzések félbenszakadt munkájának folytatását és befejezését a fentebb vázolt teendőknél, úgy a könyvtárral kapcsolatos múzeum némely osztályaiban felmerült halaszthatlan teendőknél fogva egyelőre elhalasztani kelle.

A könyvtár állományának évi szokott revíziója a könyvtár-bizottsági tagok részvételével május hó második felében minden észrevétel s illetőleg hiány tapasztalata nélkül megtörtént.

A könyvtár-bizottság az elmúlt évben hat ülést tartott, nevezetesen szeptember 28., december 21. és 27., márcz. 21., ápril 17. és május 9.

Az iktató könyvbe a múlt év végéig 322 s ez évi június 30-ig 158 ügy, végzés, megkeresés, értesítés, stb. lett beiktatva.

A könyvtár módosított szervezeti szabályai s az ügykezelési szabályok, melyek a f. évi január havi közgyűlésből felsőbb jóváhagyásra felküldettek, mindez ideig még vissza nem érkeztek.

Megemlítem végül, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr múlt évi december 4-én 85,293 szám alatt kelt leiratában a város közönségének áldozatkészségeért, valamint a könyvtár fejlesztése és a tanúsított tevékenységért elismerésének adott kifejezést.